

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای
و مهارتی مصوب ۱۳۹۶/۸/۲۴**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی،
حرفه‌ای و مهارتی مصوب ۱۳۹۶/۸/۲۴

تاریخ تصویب: ۱۳۹۶/۰۸/۲۴

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۸۱۶

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۳۹۶/۰۹/۰۸

قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

مصوب ۱۳۹۶/۸/۲۴

درباره‌ی قانون

«طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی»، توسط تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی ابتدا با عنوان «طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی»، در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۲ تقدیم مجلس شورای اسلامی شد. در بخشی از مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: در کشور ما ارائه‌دهندگان آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی (به‌طور رسمی، غیر رسمی و سازمان‌نیافته) بسیار متنوع و گسترده می‌باشند. وجود یک نظام منسجم و پویا در حوزه‌ی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی به همراه یک نهاد هماهنگ‌کننده از الزامات تضمین کیفیت و ارتقای جایگاه این آموزش‌ها در کشور می‌باشد. علی‌رغم تأکید بر جایگاه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی و همچنین تشکیل نهاد هماهنگ‌کننده در این آموزش‌ها (تبصره (۲۴) قانون برنامه‌ی اول توسعه، مواد (۵) و (۷) قانون برنامه‌ی دوم توسعه، ماده (۱۵۱) قانون برنامه‌ی سوم توسعه و ماده (۵۵) قانون برنامه‌ی چهارم توسعه و ماده (۲۱) قانون برنامه‌ی پنجم توسعه) هنوز این نظام و نهاد هماهنگ‌کننده‌ی آن استقرار نیافته است. براساس بند (د) ماده (۲۱) قانون برنامه‌ی پنجم توسعه و بندهای (۱) و (۲) سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغی از طرف مقام رهبری، مجدداً بر تشکیل یک نظام تأکید شده است. طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی و چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی برای ارتقای جایگاه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی کشور، ایجاد یک نظام منسجم و پویا برای آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی و ایجاد هماهنگی در بین ارائه‌دهندگان مختلف آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی در دستگاه‌های مختلف و دیگر ارائه‌دهندگان و همچنین رفع عمده مشکلات و چالش‌های مرتبط، توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی پیشنهاد می‌گردد.

این طرح بعد از اعلام وصول در مجلس برای رسیدگی و بررسی به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری به عنوان کمیسیون اصلی ارسال شد. کمیسیون مزبور طی جلسه‌ای با حضور مسئولین مربوطه از دستگاه‌های اجرایی و تلفیق این طرح با «طرح آموزش‌های فنی و

حرفه‌ای»^۱ به دلیل موضوع مشترک این دو، طرح مورد بحث را در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۷ با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رساند و گزارش آن را در تاریخ ۱۳۹۳/۱/۲۶ به مجلس ارائه کرد. طرح مزبور، در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۰ در صحن علنی مجلس شورای اسلامی مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۴۰۰/۸۸۹۷۷ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۶ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ با تشکیل جلسه و بررسی مفاد این مصوبه، کلیت این مصوبه را مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی دانست و با ایراد ابهام نسبت به برخی مواد این مصوبه، نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۶۰۱۹ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. این طرح مجدداً در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۳ در صحن علنی مجلس مطرح شد و با اصلاحاتی به تصویب رسید و طی نامه‌ی شماره ۴۰۰/۱۳۳۸۰ مورخ ۱۳۹۵/۳/۶ برای اظهار نظر مجدد به شورای نگهبان ارسال شد. بررسی مصوبه‌ی اصلاحی در دستور کار جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۵/۳/۱۷ شورای نگهبان قرار گرفت که پس از بررسی، شورای نگهبان ایراد و ابهام‌های پیشین را همچنان وارد دانست و نظر خود را در این خصوص طی نامه‌ی شماره ۹۵/۱۰۲/۸۴۵ مورخ ۱۳۹۵/۳/۱۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، مجلس شورای اسلامی برای رفع ایرادهای شورای نگهبان، در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۶/۸/۲۴ اصلاحاتی در این مصوبه انجام داد و آن را طی نامه‌ی شماره ۲۸/۷۲۸۹۱ مورخ ۱۳۹۶/۸/۳۰ جهت اظهار نظر مجدد به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای نگهبان در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۹/۸ ایراد پیشین را رفع شده دانست و نظر خود مبنی بر مغایرت نداشتن مفاد این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۳۳۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۹/۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۴/۱۲/۱۰ (مرحله نخست)

۱. این طرح در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۲۸ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده است.

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۱۲/۲۶

* کلیت مصوبه

ماده ۱- در اجرای بندهای (۱) و (۲) سیاست‌های کلی اشتغال^۱ و بندهای (د) و (ه) ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ و با توجه به سیاست‌های کلان و اسناد بالادستی به منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای، ارتقای جایگاه آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی، هماهنگی در سیاست‌گذاری کلان، مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی و تربیت نیروی کار شایسته، نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی که در این قانون «نظام» نامیده می‌شود و در چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای

۱. سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغی ۱۳۹۰/۴/۲۸ مقام معظم رهبری: «سیاست‌های کلی اشتغال:

۱- تعیین حوزه‌های انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی بر مبنای جمعیت و مقتضیات اجتناب‌ناپذیر به گونه‌ای که حداکثر عدالت انتخاباتی و همچنین شناخت مردم از نامزدها فراهم گردد.
۲- برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی به صورت دو مرحله‌ای در صورت عدم کسب نصاب قانونی در مرحله اول.»

۲. ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام: «ماده ۲۱- دولت مکلف است به منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای از طریق افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی در محیط، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقاء و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و حرفه‌ای برای جوانان و ارتقاء جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و علمی- کاربردی کشور اعم از رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته، ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون در محورهای زیر سازوکارهای لازم را تهیه و با پیش‌بینی الزامات مناسب اجراء کند:

الف- ...

د- هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان یک نظام منسجم و پویا متناسب با نیاز کشور.

ه- کاربست چهارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی به صورت منسجم برای ارتباط صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌ها در سطوح و انواع مختلف در حوزه حرفه و شغل در جهت رسمیت شناختن یادگیری مادام‌العمر و تعیین شایستگی‌های سطوح مختلف مهارتی.»

- ملی برای تحقق اهداف زیر ایجاد می‌شود:
- ۱- ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و اخلاق حرفه‌ای مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و ملی
 - ۲- آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار فعلی و آتی و ارتقای توان کارآفرینی
 - ۳- افزایش نقش آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ایجاد هماهنگی و تعامل بین این نظام با سایر نظامهای آموزشی و اقتصادی
 - ۴- کمک به تولید ثروت و کاهش فقر در جامعه از طریق توانمندسازی نیروی کار و کمک به افزایش اشتغال، خوداشتغالی و کاهش بیکاری
 - ۵- ارتقای کیفیت آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی مبتنی بر چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و کاهش فاصله میان سطح شایستگی‌های مورد نیاز فعلی و آتی بازار کار و شایستگی شاغلان در کشور
 - ۶- فراهم‌سازی زمینه یادگیری مادام‌العمر افراد جامعه جهت دستیابی به عدالت آموزشی در حوزه شغل و حرفه
 - ۷- به‌کارگیری سودمندی‌های اجتماعی و فرهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در راستای تعالی جمعیت با ایجاد سازگاری میان نظام‌های تربیتی و آموزش‌های عمومی و فنی و حرفه‌ای
 - ۸- افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه در سهم‌بری عادلانه در زنجیره تولید تا مصرف
 - ۹- توانمندسازی نیروی کار در راستای محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد
 - ۱۰- فعال‌سازی سرمایه‌های انسانی به منظور توسعه کارآفرینی تبصره- دولت مکلف است تمهیدات لازم جهت آموزش و تربیت افراد جهت کسب شایستگی‌های نوآوری و کارآفرینی در این نظام را در

راستای تحقق اهداف مذکور در بندهای (۱) و (۲) سیاست‌های کلی اشتغال و بندهای (۱) و (۵) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی،^۱ ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون تهیه و تصویب کند.

▪ دیدگاه مغایرت

ماده (۱) این مصوبه و تبصره‌ی ذیل آن، تکالیفی را در ده بند بر عهده‌ی دولت قرار می‌دهد که این تکالیف عمدتاً بار مالی دارد. از سوی دیگر، براساس اصل (۷۵) قانون اساسی، طرح‌های قانونی نمایندگان مجلس شورای اسلامی نباید موجب تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه‌های عمومی شود، مگر آنکه طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه‌ی جدید تعیین شود. اما در ماده (۱) مصوبه‌ی حاضر و تبصره‌ی ذیل، با وجود افزایش هزینه‌ها برای دولت، طریق تأمین هزینه‌ها مشخص نشده است. از سوی دیگر، ماده (۱) که به بیان اهداف نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی می‌پردازد، ناظر به کلیت این مصوبه است. بنابراین کلیت مصوبه‌ی حاضر مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی است.

▪ نظر شورای نگهبان

نظر به اینکه این طرح متضمن بار مالی بوده و طریق جبران آن معین نشده است، لذا مغایر اصل (۷۵) قانون اساسی شناخته شد.

۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ مقام معظم رهبری: «با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا ابلاغ می‌گردد:

۱- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

۲- ...

۵- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.»

ماده ۲- اصطلاحات به کار رفته در این قانون دارای معانی مشروح زیر می‌باشند:

۱- ...

۳- چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای: چهارچوبی است که براساس شاخص‌های توافق شده، صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌ها را در سطوح و انواع مختلف به صورتی منسجم به هم ارتباط می‌دهد. همچنین مهارت و تجربه نیز در کنار دانش ارزشیابی می‌شوند. در این چهارچوب زمان و مکان یادگیری ارزش نسبتاً کمتری داراست.

تبصره- منظور از شاخص‌های توافق شده سطوح صلاحیت و توسعه حرفه‌ای ملی است که مورد توافق ذی‌نفعان اقتصادی، ارائه‌کنندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارشناسان خبره و نظام آموزشی باشد و توسط نهاد ملی یا تحت نظر این نهاد تدوین خواهد شد.

۴- ...

۵- مرکز سنجش آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی و تعیین صلاحیت‌های حرفه‌ای: مرکزی است وابسته به نهاد ملی که دارای سنجش و ارزشیابی آموزش‌های این قانون و تعیین صلاحیت حرفه‌ای نیروی کار در سطح ملی و منطقه‌ای (استانی) ایجاد و تجهیز شده است.

▪ دیدگاه مغایرت

بند (۵) ماده (۲) مصوبه‌ی حاضر دولت را مکلف می‌کند که مرکز سنجش آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی را در کشور و استان‌ها ایجاد و تجهیز کند. چنین تکلیفی بر عهده‌ی دولت متضمن بار مالی فراوان بوده و موجب افزایش هزینه‌های دولت می‌شود. حال آنکه طبق اصل (۷۵) قانون اساسی، طرح‌های قانونی نمایندگان مجلس، اگر موجب افزایش هزینه‌های عمومی شود، در صورتی قابلیت طرح دارند که طریق تأمین هزینه‌ها مشخص شود. اما در این مصوبه، طریق تأمین هزینه‌های ایجاد این مرکز مشخص نشده است. از این رو، بند (۵) ماده (۲) مصوبه‌ی حاضر مغایر اصل (۷۵) قانون اساسی است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

ماده (۲) مصوبه‌ی حاضر به بیان تعریف اصطلاحات به کار رفته در این مصوبه می‌پردازد.

این تعاریف به بیان حکم نمی‌پردازند، بلکه حدود و ثغور موضوعاتی که احکام دیگر این مصوبه بر آن‌ها بار می‌شود، مشخص می‌کند. از سوی دیگر، مغایرت یا عدم مغایرت با موازین شرعی و اصول قانون اساسی تنها ناظر به احکام بیان شده در مصوبات است. اگر ماده‌ای از مصوبه حکمی را بیان نکند و صرفاً در مقام تبیین موضوع باشد، نمی‌توان آن را از حیث مغایرت با موازین شرعی و اصول قانون اساسی مورد بررسی قرار داد. از این رو، ماده (۲) این مصوبه و بندهای ذیل آن، مغایرتی با اصول قانون اساسی ندارد.

▪ دیدگاه ابهام

بند (۳) ماده (۲) این مصوبه مقرر می‌کند که چارچوب صلاحیت حرفه‌ای براساس شاخص‌های توافق شده صلاحیت‌ها، گواهینامه‌ها و مدارک را به‌طور منسجم به هم مرتبط می‌سازد. تبصره‌ی ذیل بند (۳) بیان می‌دارد که شاخص‌های توافق شده از سوی نهاد ملی یا نهادی تحت نظر آن نهاد تدوین می‌شود. نکته‌ای که در اینجا وجود دارد این است که شاخص‌های توافق شده امری تقنینی است و طبق اصل (۱۳۸) قانون اساسی، چنین مواردی باید از سوی هیئت وزیران یا کمیته‌ای متشکل از چند وزیر تدوین و تصویب شود. حال آنکه تبصره‌ی ذیل بند (۳) ماده (۲) مصوبه‌ی حاضر تدوین این شاخص‌ها را بر عهده‌ی نهاد ملی قرار داده است، اما در خصوص ماهیت این نهاد و اعضای آن بحثی به میان نیآورده و آن را مبهم گذاشته است. اگر اعضای این نهاد چند وزیر باشند، این بند و تبصره‌ی ذیل آن ایرادی ندارد. اما اگر اعضای این نهاد افرادی غیر وزیر باشند، این مصوبه مغایر با اصل (۱۳۸) قانون اساسی خواهد بود.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۲)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۴- وظایف نظام جهت تحقق اهداف به شرح زیر است:

۱- آموزش و تربیت نیروی انسانی کارآمد مورد نیاز در بخش‌های

مختلف کشور

- ۲- طراحی، استقرار، به‌کارگیری، نظارت و ارزیابی چهارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی جهت تضمین کیفیت
- ۳- ایجاد هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی و تربیتی
- ۴- طراحی و تدوین استانداردهای آموزشی، ارزشیابی و شایستگی حرف براساس استاندارد ملی و بین‌المللی طبقه‌بندی حرف و مشاغل
- ۵- زمینه‌سازی فرصت‌های برابر برای کسب شایستگی‌های حرفه‌ای
- ۶- ایجاد سازوکارهای لازم جهت مشارکت بهره‌برداران در کلیه مراحل و فرآیند آموزشی و تربیتی
- ۷- ایجاد هماهنگی و نظارت بر بودجه‌ریزی و تخصیص منابع و تسهیلات به دستگاه‌های مجری این آموزش‌ها

▪ دیدگاه مغایرت

طبق بند (۱) بخش «وظایف» مصوبه‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی با عنوان «جایگاه، اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی»،^۱ تدوین اصول سیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران و تعیین اهداف و خط‌مشی‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی کشور از وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی است. همچنین بندهای (۹) و (۲۷) بخش «وظایف» این مصوبه، وظایف «تعیین سیاست‌های نظام آموزشی و پرورشی و آموزش عالی کشور» و «تعیین مرجع برای طرح، تدوین و تصویب برنامه‌های فرهنگی، پژوهشی، آموزشی، علمی و تحقیقاتی» را برعهده‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار داده است. از آنجایی که وظیفه‌ی ایجاد هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی و تربیتی در بند (۳) ماده (۴) مصوبه‌ی حاضر با بندهای (۱)، (۹) و (۲۷) بخش وظایف مصوبه‌ی مذکور شورای عالی انقلاب فرهنگی در تداخل است، این ماده مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است؛ چرا که شورای عالی انقلاب فرهنگی به فرمان امام

۱. مصوبه‌ی مورد نظر قابل دسترسی در نشانی زیر است:

خمینی رحمه الله علیه تشکیل و هم‌اکنون نیز با حکم مقام معظم رهبری مدظله‌العالی و تحت امر ایشان مشغول به انجام وظیفه است. با توجه به اینکه تشکیل و تداوم فعالیت این شورا براساس اختیارات و صلاحیت‌های ولایت مطلقه‌ی فقیه مصرح در اصل (۵۷) قانون اساسی انجام شده است، دخالت در شرح وظایف مقرر برای آن شورا یا کم‌رنگ کردن نقش این نهاد یا تعریف اقدام موازی با شرح وظایف مقرر برای این نهاد، در تغایر با صلاحیت‌های رهبری در اصل (۵۷) قانون اساسی است. همچنین مقام معظم رهبری در خصوص لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی تصریح کردند که وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی به مرکز یا شورای مشابه واگذار نشود.^۱ بنابراین بند (۳) ماده (۴) مصوبه‌ی حاضر، مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است؛ چه آنکه طبق این اصل، کلیه‌ی قوای حکومتی از جمله مجلس باید تحت امر ولایت امر بوده و برخلاف اوامر ایشان عمل نکنند.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

حسب بند (۳) ماده (۴) این مصوبه یکی از وظایف نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، ایجاد هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی و تربیتی است. اما آنچه که در بندهای (۱)، (۹) و (۲۷) بخش وظایف مصوبه‌ی مصوبه‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی با عنوان «جایگاه، اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی» مطرح شده است، ناظر به سیاست‌گذاری در حوزه‌ی آموزش، پرورش و تربیت است. در واقع، وظیفه‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی در حوزه‌ی آموزش، پرورش و تربیت، سیاست‌گذاری است، اما نظام جامع مذکور در این مصوبه، وظیفه‌ی سیاست‌گذاری را ایفا نمی‌کند، بلکه صرفاً به ایجاد هماهنگی در سیاست‌های موجود در این حوزه می‌پردازد. از این رو، بند (۳) ماده (۴) مصوبه‌ی حاضر مغایرتی با وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱. مستندات نظر شورای نگهبان در خصوص این لایحه و جایگاه مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در نامه‌ی شماره ۸۱/۳۰/۱۹۴۳ مورخ ۱۳۸۱/۹/۵ دبیر شورای نگهبان به مجلس شورای اسلامی بیان شده است. این نامه قابل دسترسی در نشانی زیر است:

نداشته و از این جهت، مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی نیست.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۴)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۵- ارکان نظام عبارتند از:

۱- نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

۲- مجریان آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

۳- انجمن‌های علمی - حرفه‌ای

۴- اتحادیه‌ها و صنوف حرفه‌ای و شغلی

تبصره- دستگاه‌های مجری آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

باید مقررات آموزشی خود را در چهارچوب این قانون اصلاح نمایند.

▪ دیدگاه مغایرت

الف) براساس تبصره‌ی ماده (۵) مصوبه‌ی حاضر، کلیه‌ی مقررات دستگاه‌ها راجع به آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی باید مطابق این مصوبه اصلاح شود. یکی از دستگاه‌های مشمول حکم این تبصره که مکلف به اصلاح مقررات آموزشی خود در راستای این مصوبه خواهد بود، شورای عالی انقلاب فرهنگی است. این در حالی است که براساس نظر مقام معظم رهبری^{مدظله‌العالی}، مصوبات این شورا نباید تحت تأثیر مصوبات مجلس شورای اسلامی قرار گیرد. بنابراین اطلاق حکم تبصره‌ی ماده (۵) این مصوبه مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی است؛ چرا که شورای عالی انقلاب فرهنگی به فرمان امام خمینی^{رحمة‌الله‌علیه} تشکیل و هم‌اکنون نیز با حکم مقام معظم رهبری و تحت امر ایشان مشغول به انجام وظیفه است. با توجه به اینکه تشکیل و تداوم فعالیت این شورا براساس اختیارات و صلاحیت‌های ولایت مطلقه‌ی فقیه مصرح در اصل (۵۷) قانون اساسی انجام شده است، دخالت در وظایف مقرر برای آن شورا یا کم‌رنگ کردن نقش این نهاد یا تعریف اقدام موازی با شرح وظایف مقرر برای این نهاد، در تغایر با اختیارات و صلاحیت‌های رهبری در اصل (۵۷) قانون اساسی است؛ چه آنکه طبق این اصل، کلیه‌ی قوای حکومتی از جمله مجلس باید تحت امر ولایت

امر بوده و برخلاف اوامر ایشان عمل نکنند.

ب) ماده (۵) این مصوبه ارکان نظام جامع را بیان می‌کند. هیچ کدام از این ارکان، جزء مقامات دولتی، وزیر، معاونان رئیس جمهور و یا منصوبین وی نیستند. از سوی دیگر، وظایف مقرر برای نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی که در ماده (۴) این مصوبه ذکر شده است، ماهیت اجرایی دارد و طبق اصل (۶۰) قانون اساسی، اعمال آن باید از سوی قوه مجریه به عمل آید. بنابراین ماده (۵) مصوبه‌ی حاضر مغایر با اصل (۶۰) قانون اساسی است؛ چه آنکه مطابق با این اصل، اعمال قوه مجریه و انجام وظایف مربوط به آن، از طریق رئیس جمهور و وزیران و منصوبین آنان است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

براساس تبصره‌ی ماده (۵) مصوبه‌ی حاضر دستگاه‌های مجری مقررات آموزش فنی و حرفه‌ای، باید مقررات خود را مطابق این مصوبه تغییر و اصلاح کنند. منظور از دستگاه‌های مجری آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، نهادهای دستگاه‌های اجرایی زیر مجموعه‌ی دولت است و نهادهایی نظیر شورای عالی انقلاب فرهنگی مشمول آن نخواهند شد. از این رو، حکم تبصره‌ی ماده (۵) مصوبه‌ی حاضر اساساً در مقام محدود کردن یا جهت‌دار کردن وظایف و صلاحیت‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی نیست تا مغایرت این مصوبه با اصل (۵۷) قانون اساسی به ذهن متبادر شود.

▪ دیدگاه ابهام

مطابق ماده (۵) مصوبه‌ی حاضر، ارکان نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، مجموعه‌ای از نهادها، اشخاص، انجمن‌ها، اتحادیه‌ها و صنوف هستند که طبق این مصوبه عمل خواهد کرد. اما از آنجا که این ماده در خصوص جایگاه این نظام جامع بحثی نکرده است، مشخص نیست که این نظام در امور فنی، حرفه‌ای و مهارت هم‌عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی است یا در عرض یک وزارتخانه یا یک سازمان دولتی است. در صورتی که این نظام در عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد، این مصوبه مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی خواهد بود؛ چه آنکه تشکیل و تداوم فعالیت این شورا براساس اختیارات و صلاحیت‌های ولایت مطلقه‌ی فقیه مصرّح در اصل (۵۷) قانون اساسی انجام شده است، لذا

دخالت در شرح وظایف مقرر برای آن شورا یا کم‌رنگ کردن نقش این نهاد یا تعریف اقدام موازی با شرح وظایف مقرر برای این نهاد، در تغایر با صلاحیت‌های رهبری در اصل (۵۷) قانون اساسی است. بنابراین لازم است ابتدا از این ماده رفع ابهام شود تا بتوان در خصوص آن اظهار نظر کرد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۵)، به نحوی که به تصویب رسیده ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

ماده ۶- نهاد ملی برای تحقق اهداف مذکور در بند (د) ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه تشکیل می‌شود. دولت مکلف است تمهیدات قانونی لازم جهت تشکیل این نهاد را ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون تهیه و تصویب کند. این نهاد سازوکار تعامل با انجمن‌های علمی را طی آیین‌نامه‌ای مشخص می‌کند.

▪ دیدگاه مغایرت

طبق ماده (۶) این مصوبه به منظور تحقق اهداف مقرر در بند (د) ماده (۲۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه یعنی هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور در کنار نظام جامع، یک نهاد ملی تشکیل می‌شود. این در حالی است که تشکیل چنین نهادی مستلزم ایجاد هزینه‌های زیاد برای دولت است و از آنجا که طریق تأمین این هزینه‌ها در این مصوبه مشخص نشده است، ماده (۶) این مصوبه مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی است؛ چه آنکه براساس این اصل، طرح‌های قانونی که نمایندگان عنوان می‌کنند، چنانچه باعث افزایش هزینه‌های عمومی شود، در صورتی قابل طرح است که در آن طریق تأمین هزینه‌ی جدید معلوم شده باشد.

▪ دیدگاه ابهام

با عنایت به اینکه ماده (۶) در خصوص جایگاه نهاد ملی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، اعضا و ارکان آن بحثی نکرده است، مشخص نیست آیا این نهاد در عرض شورای

عالی انقلاب فرهنگی در امور فنی، حرفه‌ای و مهارت است و به وظایف سیاست‌گذاری می‌پردازد یا خیر. در صورتی که این نظام در کنار شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد، این مصوبه مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی خواهد بود. بنابراین لازم است ابتدا از این ماده رفع ابهام شود تا بتوان در خصوص آن اظهار نظر کرد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۶)، به نحوی که به تصویب رسیده ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

ماده ۸- سطوح صلاحیت حرفه‌ای ملی هشت سطح است، که عبارت

است از:

سطح ۱- ...

سطح ۳- سطح کمک کاردان حرفه‌ای از قبیل کمک تکنسین

سطح ۴- سطح کاردان حرفه‌ای از قبیل تکنسین

سطح ۵- ...

▪ دیدگاه مغایرت

براساس اصل (۱۵) قانون اساسی، اسناد و مکاتبات و متون رسمی باید به زبان و خط فارسی باشد. از مصادیق متون رسمی در کشور، قوانین هستند که باید از واژه‌های فارسی در نگارش آنها استفاده کرد. این در حالی است که در بندهای (۳) و (۴) ماده (۸) این مصوبه، واژه‌ی غیر فارسی «تکنسین» بدون ذکر معادل فارسی آن یعنی «فن‌ورز»^۱ استفاده شده است. از این رو، ماده (۸) مصوبه‌ی حاضر مغایر با اصل (۱۵) قانون اساسی است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

معادل فارسی واژه‌ی تکنسین یعنی «فن‌ورز»، در جامعه مستعمل نیست و غالباً از واژه‌ی «کاردان» برای معادل آن استفاده می‌شود. اما واژه‌ی «کاردان» در بندهای (۳) و (۴) ماده (۸)

۱. معین، محمد، فرهنگ فارسی (متوسط)، تهران: سپهر، چ ۳، ۱۳۶۳، ج ۲، ص ۱۱۲۸.

این مصوبه به کار رفته است و امکان استفاده‌ی مجدد از آن به‌عنوان معادل واژه‌ی «تکنسین» درست نیست. از این رو، بندهای (۳) و (۴) ماده (۸) مصوبه‌ی حاضر مغایرتی با اصل (۱۵) قانون اساسی ندارد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۸)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۹- تضمین کیفیت در نظام آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی براساس چهارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی انجام می‌پذیرد. به منظور سنجش و تشخیص شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای و شغلی، مراکز ملی سنجش زیر نظر نهاد ملی و مشارکت نظام‌های حرفه‌ای تشکیل می‌شود. مدارک صلاحیت حرفه‌ای و گواهینامه‌های شایستگی شغلی توسط این مرکز اعطاء می‌گردد.

▪ دیدگاه مغایرت

الف) طبق ماده (۹) این مصوبه مراکز ملی زیر نظر نهاد ملی برای ارزیابی صلاحیت‌ها ایجاد می‌شود. از آنجا که ایجاد چنین نهادهایی مستلزم تحمیل هزینه‌های زیادی بر دولت است و روش تأمین این هزینه‌ها در این مصوبه مشخص نشده است، این ماده مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی است؛ زیرا براساس این اصل، طرح‌های قانونی نمایندگان مجلس در صورتی قابل طرح است که موجب افزایش هزینه‌های عمومی دولت نشود، مگر آنکه طریق تأمین این هزینه‌ها مشخص شده باشد.

ب) طبق ماده (۹) مصوبه‌ی حاضر مراکز ملی باید زیر نظر نهاد ملی تشکیل شود. وظیفه‌ی این نهاد سنجش و تشخیص شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای و شغلی است. از آنجا که این وظیفه دارای ماهیت تقنینی است، واگذاری آن بر عهده‌ی یک مرکز ملی که اعضا، ساختار و جایگاه آن مشخص نیست، مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است؛ چرا که طبق این اصل، قانون‌گذاری علی‌الأصول در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است و قابل واگذاری به غیر نیست.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

از آنجایی که کلیت این مصوبه واجد ایراد اصل (۷۵) قانون اساسی است، ایراد اصل (۷۵) قانون اساسی نسبت به هریک از مواد این مصوبه قابل طرح نیست.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۹)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۵/۳/۳ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۵/۳/۱۷

[به منظور رفع ایراد اول شورای نگهبان، یک ماده به شرح زیر الحاق می‌شود:]

* کلیت مصوبه

ماده الحاقی - اعتبارات اجرای آن بخش از وظایف نظام، مصرح در ماده (۴) این قانون که مستلزم بار مالی است، از محل بودجه دستگاه‌های ذی‌ربط مجری در چهارچوب وظایف قانونی آنها تأمین می‌شود.

▪ دیدگاه مغایرت

با عنایت به اینکه قبلاً در ماده (۱) این مصوبه تکالیفی بر عهده‌ی دولت گذاشته شده بود که دارای بار مالی برای دولت بود، شورای نگهبان این ماده و کلیت مصوبه‌ی حاضر را مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی دانست. مجلس برای رفع این ایراد با الحاق یک ماده به این مصوبه تأمین هزینه‌های لازم برای اجرای این مصوبه را از محل بودجه‌ی دستگاه‌های ذی‌ربط در چهارچوب وظایف قانونی آن‌ها دانست. این در حالی است که براساس نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان^۱ درج عباراتی از قبیل «از محل اعتبارات مصوب مربوط» و «از محل اعتبارات

۱. نظریه تفسیری شماره ۹۱/۳۰/۴۹۷۴۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳ شورای نگهبان در خصوص اصل (۷۵) قانون اساسی: «...»

مصوب دستگاه»، طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه‌ی جدید مذکور در اصل (۷۵) قانون اساسی محسوب نمی‌شود. از این رو، ایراد سابق شورای نگهبان مبنی بر مغایرت کلیت این مصوبه با اصل (۷۵) قانون اساسی به قوت خود باقی است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

با توجه به ماهیت نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، ایجاد چنین نظامی مستلزم هزینه‌های زیادی نیست، بلکه حسب ماده (۵) این مصوبه ارکان تشکیل دهنده‌ی این نظام نهادها و سازمان‌هایی هستند که این نهادها و سازمان‌ها در گذشته تشکیل شده و همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند. مصوبه‌ی حاضر صرفاً یک‌سری وظایف جدیدی را بر عهده‌ی این نهادها قرار می‌دهد. در واقع، معنای «نظام» در عنوان این مصوبه، ایجاد هماهنگی میان نهادها و سازمان‌های مرتبط با امر آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی است و به معنای تأسیس یک نهاد با ساختار و تشکیلات جدید نیست که نیازمند هزینه‌های زیادی باشد. از سوی دیگر، ذیل ماده (۶) این مصوبه مقرر می‌دارد که دولت تمهیدات قانونی جهت تشکیل این نهاد را فراهم خواهد کرد. از این رو، اگر سامان‌دهی چنین نهادی مستلزم هزینه‌های زیادی برای دولت باشد، دولت اقدام به چنین کاری نخواهد کرد. بنابراین کلیات این مصوبه مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی نیست.

▪ نظر شورای نگهبان

علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، چون نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی یک نهاد جدید است و همان دستگاه‌های اجرایی سابق نمی‌باشد، ایراد بند اول قبلی این شورا کماکان به قوت خود باقی است.

→

۱- درج عبارت «از محل صرفه‌جویی»، به نحو مطلق و برای مدت نامحدود و بدون تعیین محل و همچنین درج، عبارت «پیش‌بینی در بودجه سنواتی»، بدون تأمین منبع و نیز درج عبارت‌های «از محل اعتبارات مصوب مربوط» و «از محل اعتبارات مصوب دستگاه»، اگر مستلزم بار مالی جدید بوده، طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید مذکور در اصل (۷۵) قانون اساسی محسوب نمی‌گردد.

۲- ...

* * *

[ماده (۵) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۵- ارکان نظام عبارت است از:

- ۱- نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی
- ۲- دستگاه‌های مجری حاکمیتی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی شامل ارائه‌دهندگان دولتی به شرح زیر:

الف- وزارت آموزش و پرورش

ب- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ج- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

د- وزارتخانه‌ها یا سازمان‌های دیگری که براساس قانون وظیفه آموزش و تربیت متناسب با این نظام را بر عهده دارند.

۳- مجریان متصدی کارگزاری شامل ارائه‌دهندگان دولتی و غیردولتی

به شرح زیر:

الف- هنرستان‌های دوره آموزش متوسطه

ب- دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، علمی- کاربردی و مهارتی دوره

آموزش عالی

ج- مراکز آموزش مهارت موضوع ماده (۱۰۸) قانون کار، مراکز

آموزش فنی و حرفه‌ای، مؤسسات کارآموزی، آموزشگاه‌های فنی و

حرفه‌ای آزاد، مراکز آموزش مهارت جوار کارخانه، مراکز آموزش

روستایی و جهاد کشاورزی

د- بنگاه‌های اقتصادی، مؤسسات تولیدی و خدماتی مشمول قانون کار

ه- دانشگاه‌های تربیت دبیر فنی و مراکز تربیت مربی

و- مؤسسات و واحدهای تولیدی و خدماتی که به شیوه استاد شاگردی یا

شیوه‌های دیگر براساس این قانون به تربیت کارآموز و کارورز می‌پردازند.

۴- انجمن‌های علمی حرفه‌ای و اتحادیه و صنوف حرفه‌ای و شغلی

که براساس آیین‌نامه مصوب نهاد ملی آموزش تربیت فنی، حرفه‌ای و

مهارتی تعیین می‌شود.

تبصره - ...

▪ دیدگاه ابهام

از آنجا که در ماده (۵) سابق مشخص نبود آیا نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در امور فنی، حرفه‌ای و مهارت هم‌عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی است یا در عرض یک وزارتخانه یا یک سازمان دولتی است، شورای نگهبان این مصوبه را واجد ابهام دانست. حال اگرچه در ماده (۵) اصلاحی، با احصای دقیق بخشی از ارکان نظام جامع موضوع بندهای (۲) و (۳)، درصدد رفع ابهام برآمده است، اما دو رکن این نظام شامل نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی و انجمن‌های علمی همچنان مبهم هستند و ممکن است که شامل نهادهایی فرادستی نظیر شورای عالی انقلاب فرهنگی شود. در نتیجه این ماده مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی خواهد بود؛ چرا که مطابق نظر مقام معظم رهبری^{مدظله العالی}، مصوبات مجلس شورای اسلامی نباید مغایر با مصوبات این شورا باشد. بنابراین، علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، ابهام سابق رفع نشده است، لذا اظهار نظر شورا در مورد این ماده پس از رفع ابهام مذکور خواهد بود.

▪ نظر شورای نگهبان

علی‌رغم اصلاح به عمل آمده در ماده (۵)، ابهام سابق رفع نشده است؛ پس از رفع ابهام مذکور اظهار نظر خواهد شد.

* * *

[ماده (۶) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۶- نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به ریاست معاون اول رئیس جمهور با هدف سیاست‌گذاری در چهارچوب اسناد بالادستی، برنامه‌ریزی کلان، تنظیم‌گری، تضمین کیفیت، طراحی و نظارت بر اجرای نظام صلاحیت حرفه‌ای و نظارت بر آموزش و تربیت در این نظام تشکیل می‌شود. دولت مکلف است تمهیدات قانونی لازم جهت تشکیل این نهاد را ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون فراهم نماید.

▪ دیدگاه ابهام

الف) ماده (۶) این مصوبه صرفاً ناظر به لزوم ایجاد یک نهاد ملی برای انجام هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان یک نظام منسجم و پویا متناسب با نیاز کشور است، اما در خصوص جایگاه این نهاد ملی، اعضا و ارکان آن بحث نشده است و صرفاً ریاست این نهاد را بر عهده‌ی معاون اول رئیس جمهور قرار داده است. بنابراین این ابهام وجود دارد که این نهاد در عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی در امور فنی، حرفه‌ای و مهارت است و به وظایف سیاست‌گذاری می‌پردازد یا در عرض یک وزارتخانه یا یک سازمان دولتی است. در صورتی که این نظام هم‌عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد، این مصوبه مغایر با اصل (۵۷) قانون اساسی خواهد بود. بنابراین لازم است ابتدا از این ماده رفع ابهام شود تا بتوان در خصوص آن اظهار نظر کرد.

ب) طبق ذیل ماده (۶) این مصوبه دولت مکلف است تمهیدات قانونی لازم جهت تشکیل نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی را فراهم کند. اگر منظور از این تمهیدات، «لایحه»ی قانونی در خصوص ساختار و جایگاه این نهاد باشد، این ماده مغایر با اصل (۷۴) قانون اساسی خواهد بود؛ چرا که مطابق این اصل، ابتکار قانون تنها از طریق ارسال لایحه از سوی دولت یا ارائه‌ی طرح قانونی توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی امکان‌پذیر است. اما الزام دولت به ارسال لایحه به مجلس شورای اسلامی در این اصل پیش‌بینی نشده است. بنابراین اگر عبارت مذکور در این ماده به معنای الزام دولت به ارائه‌ی لایحه باشد، مغایر با اصل (۷۴) قانون اساسی است. از این رو، باید ابتدا از این ماده رفع ابهام شود تا بتوان در خصوص اظهار نظر کرد.

▪ نظر شورای نگهبان

علی‌رغم اصلاح به عمل آمده در ماده (۶)، ابهام سابق رفع نشده است. علاوه بر این، ذیل ماده (۶) مبنی بر مکلف نمودن دولت به فراهم نمودن تمهیدات قانونی لازم جهت تشکیل این نهاد واجد ابهام می‌باشد؛ پس از رفع ابهامات مذکور اظهار نظر خواهد شد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۶/۸/۲۴ (مرحله سوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۶/۹/۸

* کلیت مصوبه

▪ دیدگاه عدم مغایرت

شورای نگهبان قبلاً کلیت این مصوبه را به دلیل تحمیل بار مالی بر دولت مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی دانسته بود. حال با توجه به اینکه مطابق تبصره (۲) ماده (۶) مصوبه‌ی اصلاحی، شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی متشکل از اعضای است که در دبیرخانه‌ی این شورا در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مستقر خواهد شد، و ایجاد دبیرخانه‌ی این شورا در وزارتخانه‌ی مذکور نیازمند تحمیل هزینه‌ی جدید بر دولت نیست، ایراد سابق شورای نگهبان در خصوص مغایرت کلیت این مصوبه با اصل (۷۵) قانون اساسی رفع شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

کلیت این مصوبه با توجه به اصلاح به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

[بند (۱) ماده (۵) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۵- ارکان نظام عبارت است از:

۱- شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

۲- ...

▪ دیدگاه عدم مغایرت

از آنجا که در ماده (۵) سابق مشخص نبود آیا نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در امور فنی، حرفه‌ای و مهارت هم‌عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی است یا در عرض یک وزارتخانه یا یک سازمان دولتی است، شورای نگهبان این مصوبه را واجد ابهام دانست. حال با توجه به تبیین اعضا و ساختار نظام جامع در بند (۱) ماده (۵) و ماده (۶) این مصوبه،

ابهام سابق شورای نگهبان برطرف شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۵)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

[ماده (۶) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

ماده ۶- شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به ریاست معاون اول رئیس جمهور، بدون ایجاد تشکیلاتی جدید با نقش سیاست‌گذاری در چهارچوب اسناد بالادستی در برنامه‌ریزی کلان، تنظیم‌گری، تضمین کیفیت، طراحی و نظارت بر اجرای نظام صلاحیت حرفه‌ای و نظارت بر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی تشکیل می‌شود و اعضای آن به شرح زیر است:

۱- معاون رئیس جمهور (رئیس شورا) ۲- وزیر آموزش و پرورش ۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری ۴- وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۵- وزیر صنعت، معدن، تجارت ۶- وزیر جهاد کشاورزی ۷- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ۸- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۹- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور ۱۰- دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی (یک نفر از کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری و یک نفر از کمیسیون اجتماعی) با تصویب مجلس به عنوان ناظر ۱۱- رئیس اتاق تعاون ایران (بدون حق رأی) ۱۲- رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (بدون حق رأی) ۱۳- رئیس اتاق اصناف ایران (بدون حق رأی) ۱۴- سه نفر از متخصصین و صاحب‌نظران در آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی و بازار کار (بدون حق رأی)

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- دبیرخانه شورای مذکور با استفاده از نیروی انسانی و امکانات وجود در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مستقر و دبیر آن از

میان مدیران مجرب دستگاه‌های اجرایی توسط معاون اول رئیس جمهور

(بدون حق رأی) منصوب می‌شود.

تبصره ۳- ...

▪ دیدگاه عدم مغایرت

الف) از آنجا که ماده (۶) سابق بحثی در خصوص جایگاه نهاد ملی آموزش و تربیت فنی و مهارتی، اعضا و نیز ارکان آن نکرده بود و این ابهام وجود داشت که این نهاد در امور فنی، حرفه‌ای و مهارت در عرض شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد، شورای نگهبان این مصوبه را واجد ابهام دانست. حال با توجه به جایگزینی شورای عالی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی به جای نهاد ملی و مشخص شدن ترکیب این شورا در مصوبه‌ی اصلاحی، ابهام قبلی شورا برطرف شده است.

ب) طبق ماده (۶) سابق دولت مکلف به انجام تمهیدات قانونی لازم جهت تشکیل نهاد ملی آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی شده بود. از آنجا که محتمل بود که مراد از این تمهیدات، الزام دولت به ارائه‌ی لایحه‌ی قانونی در خصوص ساختار و جایگاه این نهاد باشد، شورای نگهبان این ماده را به دلیل احتمال مغایرت با اصل (۷۴) قانون اساسی واجد ابهام دانست. حال با حذف عبارت «... دولت مکلف است تمهیدات قانونی لازم جهت تشکیل این نهاد را ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون فراهم نماید.» از متن مصوبه‌ی اصلاحی، ابهام قبلی شورا موضوعاً منتفی شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۶)، با توجه به اصلاح به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

[با عنایت به اصلاح ماده (۶) که «شورای عالی» جایگزین «نهاد ملی» شد در تمام مواد این قانون عبارت «نهاد ملی» به «شورای عالی» تغییر می‌یابد.]

▪ نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):
«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir